

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์
ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาชาติ

The Development Guidelines of Desirable Teacher's Attribute Accordance with the
Circumstances According to The National Education Law

นิวัตต์ น้อยมณี* กัญกร เอี่ยมพญา**อภิชาติ อนุกุลเวช***ดาวประกาย ระโส****กนกวรรณ โกนาคม*****

Niwat Noymanee* Kanporn Aiempahya** Abhichat Anukulwech***

Daoprakai Raso****Kanokwan Konakom*****

มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครสุวรรณภูมิ* มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์** วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี***

โรงเรียนพรหมพิกุลทอง**** โรงเรียนวัดนิยมาตรา*****

Bangkok Suvarnabhumi University* Rajabhat Rajanagarindra University**

Chonburi Technical College*** Prompikunthong School**** Watniyomyattra School*****

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์และ
กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์
สอดคล้องกับสถานการณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และเพื่อจัดทำข้อเสนอรองรับการปรับปรุง
กฎหมายการศึกษาแนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา พบว่า 1) คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์และกฎหมายว่าด้วย
การศึกษาแห่งชาติประกอบด้วย คุณลักษณะด้านคุณธรรม ด้านความรู้ ด้านการสอน และด้านการปฏิบัติงาน 2)
ข้อเสนอรองรับการปรับปรุงกฎหมายการศึกษาแนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับ
ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ..... ผู้ศึกษาจึงขอเสนอการปรับปรุงกฎหมายระดับรอง ดังนี้ 1)
กฎหมายที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา 2) กฎหมายเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในช่วงวัยที่หนึ่ง ตั้งแต่
แรกเกิดจนอายุครบหนึ่งปี 3) กฎหมายเพื่อให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของเด็กช่วงชั้นที่หนึ่งตาม
มาตรา 8(1) 4) กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา 14 (11) 5) กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการตาม
มาตรา 18 และตามมาตรา 11 (6) 6) ออกกฎหมายระดับรอง เพื่อให้การดำเนินการของสถานศึกษาตามมาตรา
21 และตามมาตรา 24 มาตรา 23 7) กฎหมายระดับรองเพื่อให้สถานศึกษาได้ดำเนินการตามมาตรา 5 และ 26 8)
ตามพระราชบัญญัติมาตรา 45 9) การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 10) การดำเนินการ
ให้เป็นไปตามมาตรา 62 11) ต้องมีการออกกฎหมายในระดับรอง เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านการจัด
การศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา 12) ต้องมีการดำเนินการเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้
สอดคล้องกับขั้นตอนและแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรา 79 และมาตรา 82 ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ..... เพราะแผนการศึกษาแห่งชาติมีการประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2560 และ 13) ควรมีการออก
กฎหมายระดับรองที่รองรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

คำสำคัญ: คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์, สถานการณ์ตามกฎหมาย, กฎหมายการศึกษาชาติ

Abstract

The study a guidelines for developing desirable teacher's attribute accordance with the circumstances according to the national education law. The objective was aimed to study desirable teacher's attribute accordance with the circumstances according to the national education law and to prepare proposals to support the improvement of educational laws, guidelines for the preparation of secondary laws and related laws.

The results found that 1) the desirable teacher's attribute accordance with the circumstances according to the national education law consisted of: Moral, knowledge, teaching and operation 2) the proposals to support the improvement of educational laws, guidelines for the preparation of secondary laws and related laws with the draft National Education Act B.E....., the researcher would like to propose an amendment to the secondary law as follows: 1) the law relating to educational institution administrators 2) the law relating with the person responsible for the management of education during the children from birth to one year of age 3) the law relating with to have an agency responsible for the education of children in the first grade under section 8(1) 4) the law relating with the implementation of section 14 (11) 5) the laws relating to the implementation of Section 18 and Section 11 (6) 6) legislation at the secondary laws for the implementation of the educational establishments under Section 21 and Section 24, Section 23 7) the secondary law for the educational institutions to operate under Sections 5 and 26 8) the Act according to section 45 9) the changing in the education system that were prescribed in Section 47 10) the implementation of Section 62 11) legislation at the secondary law for educational institutions to operate of educational management with educational information systems and 12) an implementation of the National Education Plan to comply with the procedures and guidelines in Section 79 and Section 82 in the National Education B.E..... Because the National Education Plan has been promulgated since B.E. 2560 and 13) should legislate the secondary law has been enacted to support the performance of the National Education Policy Board.

Keywords: The Desirable Teacher'S Attribute, With the Circumstances According to the Law, The National Education Law

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 บัญญัติไว้ในมาตรา 258 จ.(3) กำหนดให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนา ผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ และสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู (ราชกิจจานุเบกษา, 2560:14-15) และ

กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาครูตามมาตรา 54 วรรคหก แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู เนื่องจากครูมีหน้าที่สอนผู้เรียนให้มีความรู้และคุณธรรม ดังที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ครู หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน มาตรา 52 กำหนดให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการการผลิต การพัฒนาครูคณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง รัฐจึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563:3-4) ด้วยครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้แต่ละประเทศสามารถขับเคลื่อนและพัฒนาบุคคลของประเทศให้มีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพถือว่าเป็นหัวใจสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ จึงมีการกำหนดนโยบายจากหน่วยงานพัฒนาการศึกษาหลายแห่งของประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวทุกประเทศจึงได้มีการเร่งรัดพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพสูงและมีความคิดเห็นตรงกันว่า “ครู” เป็นปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ (พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ, 2561:1)

การพัฒนาคุณลักษณะของครูให้มีความสามารถ มีศักยภาพตามลักษณะงานที่ปฏิบัติโดยเฉพาะงานด้านการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่พร้อมทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563:4, 8) ซึ่งสอดคล้องกับสาระสำคัญของแนวทางในการจัดการศึกษาตาม มาตรา 24 (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563:9)

ปัญหาที่เกี่ยวกับระบบการผลิตและการใช้ครูในประเทศไทย โดยคณะกรรมการการศึกษาและการกีฬาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) (2561, ออนไลน์) ไว้ 3 ประเด็นคือ (1) รูปแบบการผลิตครูยังมีความหลากหลายและไม่เท่าเทียมกัน มีทั้งหลักสูตร 4 ปีและหลักสูตร 5 ปี เป็นความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำของผู้เข้ารับการศึกษา (2) การผลิตครูไม่สอดคล้องกับความต้องการ จึงทำให้สถาบันผลิตครูประสบกับการมีบัณฑิตใหม่ระดับปริญญาตรีมากกว่าความต้องการในภาพรวม แต่ไม่เพียงพอในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ในขณะเดียวกันก็ประสบปัญหาการขาดแคลนครูเฉพาะวิชา ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษา (3) ขาดระบบการผลิตครูของครู เดิมประเทศไทยมีระบบฝึกหัดครูเพื่อป้อนครูเข้าสู่ระบบโรงเรียน คือ วิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคนิค ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ และมีระบบฝึกหัดครูของครูเพื่อป้อนอาจารย์ให้กับวิทยาลัยครูและวิทยาลัยเทคนิค และ (4) ระบบการพัฒนาครูที่ไม่เชื่อมโยงกับระบบการผลิตครู ในลักษณะการผลิตและการพัฒนาครูประจำการยังไม่มี ความเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะไม่มีความชัดเจนเรื่องระบบการพัฒนาครูใหม่ (Beginner teachers) ด้วยไม่มีการ

ฝึกอบรมก่อนเข้าประจำการ (Induction Training) ทำให้การเข้าสู่วิชาชีพครูขาดการให้คำปรึกษาและการแนะนำจากครูที่มีประสบการณ์ (Coaching and Mentoring)

จากปัญหาดังกล่าวมาผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับสภาวะการณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและข้อเสนอรองรับการปรับปรุงกฎหมายการศึกษาชาติ แนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินการตามบทบาทและภารกิจตามเป้าหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลในการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาเป็นไปตามข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา สาระสำคัญที่จะกำหนดในกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นการศึกษการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์และกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ พร้อมทั้งข้อเสนอ รองรับปรับปรุง กฎหมายการศึกษาชาติแนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสภาวะการณ์และกฎหมายว่าด้วยการศึกษาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสภาวะการณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอรองรับการปรับปรุงกฎหมายการศึกษาชาติ แนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสภาวะการณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาชาติ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการคัดเลือกตัวแปรของกรอบงานที่ศึกษา เพื่อตรวจสอบประเด็นตัวแปรของกรอบงานที่ศึกษา และเพื่อพิจารณาตรวจสอบ (ร่าง) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับสภาวะการณ์และกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จำนวน 3 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

รอบที่ 1 การสนทนากลุ่มเพื่อคัดเลือกตัวแปรของกรอบงานที่ศึกษา ใน 3 ประเด็นคือ คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ กระบวนการหรือวิธีการพัฒนาครู และการนำผลการปฏิบัติงานไปสู่การประเมิน ซึ่งเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

รอบที่ 2 การสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบประเด็นตัวแปรของกรอบงานที่ศึกษา ใน 3 ประเด็นคือ คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ กระบวนการหรือวิธีการพัฒนาครู และการนำผลการปฏิบัติงานไปสู่การประเมิน ซึ่งเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

รอบที่ 3 สนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาตรวจสอบ (ร่าง) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับสภาวะการณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและข้อเสนอรองรับการปรับปรุงกฎหมายการศึกษาชาติ แนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ของกรอบงานที่ศึกษา ใน 3 ประเด็น

คือ คุณลักษณะครูที่พึงประสงค์ กระบวนการหรือวิธีการพัฒนาครู และการนำผลการปฏิบัติงานไปสู่การประเมิน ซึ่งเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลา 3 เดือน ระหว่างเดือน 9 สิงหาคม 2564 ถึง 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2564

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสภาพการณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 1) ด้านคุณธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะการสอน และ 4) ด้านการปฏิบัติงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 คุณลักษณะด้านคุณธรรม มีรายละเอียด ดังนี้ 1) มีความเป็นกัลยาณมิตร ผู้ใกล้ชิดรู้สึกสบายใจ สนับสนุน ปลอดภัย ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ไต่ถาม 2) รัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า 3) รัก ศรัทธา มุ่งมั่น ในวิชาชีพครู 4) มีความอดทนในการประกอบวิชาชีพครู 5) รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 6) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพ 7) มีจิตวิญญาณความเป็นครู 8) เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมใน กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้

1.2 คุณลักษณะด้านความรู้ มีรายละเอียด ดังนี้ 1) มีความสนใจใฝ่รู้ สามารถพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 2) มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอน 3) รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ปรับตัวทันต่อความเปลี่ยนแปลง 4) รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 5) รู้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาผู้เรียนและท้องถิ่น 6) และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล 7) เข้าใจนโยบาย พื้นฐานการศึกษา วิสัยทัศน์ ปรัชญาและบริบทของโรงเรียน 8) ใช้การศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน 9) ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง 10) มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 11) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม

1.3 คุณลักษณะด้านการสอน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) มีทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจหลักการสอนเชิงรุกและสามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้เรียน และท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน 2) มีทักษะด้านการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเหมาะสม ชัดเจนเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดี 3) มีทักษะด้านอารมณ์และสังคม มีทักษะในการควบคุมอารมณ์ และมีความฉลาดทางอารมณ์ 4) มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 5) อบรมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดี แนะนำผู้เรียนให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี และ 6) มีทักษะสะท้อนความคิด ทักษะการแก้ปัญหาและการทำงานเป็นทีม ทักษะการตั้งคำถาม

1.4 คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ช่วยเหลือบุคลากรในวิชาชีพและชุมชนพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม วัฒนธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะร่วมมือกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 2) มีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติงานวิชาการและงานอื่น ๆ ของสถานศึกษา 3) รักการเรียนรู้แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนางาน 4) มีการทำงาน เรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 5) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เป็นไปตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ 6) มีการร่วมมือกับผู้ปกครอง ภาควิชา และสถานประกอบการเพื่อ

ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามบริบทแต่ละพื้นที่ 7) ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ 8) มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น 9) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และ 10) มีความสามารถในการปฏิบัติงานในภาวะความยากลำบาก และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อจัดทำข้อเสนอรองรับการปรับปรุงกฎหมายการศึกษาชาติ แนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรอง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สำหรับรองรับงานบริหารบุคคล สามารถสรุปได้ดังนี้

โดยที่ปัจจุบัน ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กำลังอยู่ในขั้นตอนของการพิจารณา ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา จึงขออภิปรายผลในวัตถุประสงค์นี้ โดยยึดแนวทางตามร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ในการปรับปรุงกฎหมายระดับรอง ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคลมีดังนี้

(1) กฎหมายที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา เดิมกฎหมายกำหนดให้เป็นบุคลากรทางการศึกษา แต่ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กำหนดไว้ในมาตรา 4 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายความว่า ครูซึ่งเป็นหัวหน้าในสถานศึกษาของรัฐจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา 8 (2) (3) (4) (5) และ (6)

(2) กฎหมายเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในช่วงวัยที่หนึ่ง ตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบหนึ่งปี เนื่องจากเดิมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไม่ได้กำหนดการจัดการศึกษาสำหรับช่วงวัยนี้ไว้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้มีหน่วยงานและครูหรือบุคลากรทางการศึกษาอื่นมารับผิดชอบการจัดการศึกษาในช่วงวัยที่หนึ่งให้เกิดความชัดเจน

(3) ต้องตรากฎหมายเพื่อให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของเด็กช่วงชั้นที่หนึ่งตามมาตรา 8(1) เพราะมีการกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้รับการศึกษาเพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะตามที่กำหนดไว้ แต่ไม่มีการกำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาระดับนี้ เป็นภารกิจของหน่วยงานใด รวมถึงการกำหนดแนวทางหลักสูตร และผู้ที่มาปฏิบัติงานต้องมีคุณสมบัติอย่างไร

(4) กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา 14 (11) ที่กำหนดว่า ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้หน่วยงานของรัฐสั่งการหรือมอบหมายกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ อันจะทำให้ครูไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่หลักได้ เต็มกำลังความสามารถและทำให้ผู้เรียนไม่มีเวลาเพียงพอในการเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2564 หน้า 8) เพราะโดยสภาพข้อเท็จจริงปัจจุบันในชนบทบทบาทหน้าที่ของครู ต้องทำหน้าที่ปฏิบัติงานให้กับหน่วยงานอื่นทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา

(5) กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา 18 ที่กำหนดว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 (6) ประชาชนซึ่งมีภูมิปัญญาหรือประกอบอาชีพหรือธุรกิจในจังหวัดใด อาจรวมตัวกันเป็นคณะบุคคล เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ แนะนำ อุดหนุน หรือให้ความช่วยเหลือความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดนั้นหรือจังหวัดใกล้เคียงได้

(6) ต้องมีการออกกฎหมายระดับรอง เพื่อให้การดำเนินการของสถานศึกษาตามมาตรา 21 วรรคสาม ที่กำหนดว่า สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาตามวรรคหนึ่งอาจจัดให้มีระบบการวัดผลและประเมินผลสำหรับผู้ซึ่งประสงค์จะได้รับหนังสือรับรองประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรรับรองความรู้ความสามารถหรือนำไปขอสมเพื่อการรับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือปริญญาได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564, หน้า 10) สารของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรานี้ เป็นประเด็นที่สำคัญมากเพราะเป็นการเปิดช่องทางการเชื่อมโยง

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถจัดการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับอุดมศึกษา

(7) ตามมาตรา 24 กำหนดว่า ในแต่ละจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานในคณะกรรมการสถานศึกษาตามมาตรา 23 ทุกแห่งอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง เพื่อรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะนโยบายหรือแนวทางในการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับจังหวัดของตน โดยอาจเชิญหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม เพื่อให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นได้

(8) ออกกฎหมายระดับรองเพื่อให้สถานศึกษาได้ดำเนินการตามมาตรา 5 และ 26 ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นที่ทางสถานศึกษาจะมีความคล่องตัวและแสดงศักยภาพของผู้บริหารและครูได้อย่างชัดเจน หากมีการให้อิสระกับสถานศึกษา และการจัดงบประมาณให้สถานศึกษาเป็นเงินอุดหนุนทั่วไป เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถใช้จ่ายงบประมาณ ตามความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน และควรอกระเปียบเพื่อให้สถานศึกษามีโอกาสได้ใช้ทรัพยากรของสถานศึกษาให้เกิดมูลค่าเพิ่ม

(9) ตามพระราชบัญญัติมาตรา 45 ในการพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ห้ามมิให้กระทำในลักษณะที่ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับมาตรา 14 (10) และมาตรา 44 จากที่กฎหมายบัญญัติไว้นี้ เป็นการเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือน ดังนั้นจึงต้องออกกฎหมายรองที่เกี่ยวกับเรื่องของการเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนให้มีความสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเอกชน ควรได้รับโอกาสให้มีการดำเนินการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่งและเลื่อนเงินเดือนโดยใช้เกณฑ์เดียวกับของสถานศึกษาของรัฐ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ครูในสถานศึกษาเอกชนให้เทียบเท่าครูของสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งจะทำให้ครูของสถานศึกษาภาคเอกชนมีความมั่นคง มีเกียรติและศักดิ์ศรีเช่นเดียวกับครูของสถานศึกษาของรัฐ

(10) การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 การจัดการศึกษาอาจจัดตามระบบดังต่อไปนี้ คือ (1) การศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ (2) การศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง (3) การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาที่เปลี่ยนจากระบบการศึกษาเดิม คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมาก ดังนั้น จึงต้องมีการออกกฎหมายมารองรับการเปลี่ยนแปลงโดยเร่งด่วน

(11) การดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 62 หากมีกฎหมายรองรับที่มีความสมบูรณ์ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่สามารถจะเลือกสถานศึกษาที่ตนเองมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถพัฒนาตนเองได้ตามเป้าประสงค์ และหากระเบียบเปิดกว้างมาก ๆ จะช่วยให้สถานศึกษาได้แสดงศักยภาพในสาขาวิชาที่โดดเด่น อาจมีผู้สนใจมาเรียนจำนวนมาก จะทำให้สถานศึกษาที่มีผู้สนใจเรียนน้อยต้องพัฒนาให้สถานศึกษามีจุดเด่นเพื่อดึงดูดผู้เรียนมาลงทะเบียนเป็นจำนวนมาก

(12) ต้องมีการออกกฎหมายในระดับรอง เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และควรมีระเบียบให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงาน หรือจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทั้งในระดับประเทศ หรือร่วมกับนานาชาติ ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนทางไกลกับสถานศึกษานานาชาติได้ โดยมีระบบและกระบวนการเทียบโอนผลการเรียนที่สะดวกรวดเร็ว

(13) ต้องมีการดำเนินการเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนและแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรา 79 และมาตรา 82 ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. เพราะแผนการศึกษาแห่งชาติมีการประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2560

(14) ควรมีการออกกฎหมายระดับรองที่รองรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ และประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทุกภาคส่วนรู้จัก และเชิญชวนผู้ที่มีความรู้ ความสามารถสมัครเข้ามาทำหน้าที่ เพื่อให้การกำหนดนโยบายด้านการศึกษาเป็นไปอย่างเข้มแข็ง

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขออภิปราย โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสภาวะการณ์ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย

1) คุณลักษณะด้านคุณธรรม เป็นคุณลักษณะที่สำคัญทั้งครูไทยและครูต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศไทยการจัดการศึกษาที่ผ่านมาตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีความสำคัญกับคุณธรรมอย่างมาก ดังที่ได้กำหนดไว้ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563:4) และในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษามาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นคนดี มีวินัย รู้จักสิทธิควบคู่กับหน้าที่และความรับผิดชอบ ภูมิใจและตระหนักในสำคัญของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ มีทักษะการเรียนรู้ ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตที่สอดคล้องและเท่าทันพัฒนาการของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564:3)

2) คุณลักษณะด้านความรู้ เป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญที่ครูจะต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลา เพราะปัจจุบันความรู้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่สามารถพัฒนาความรู้ต่าง ๆ ก้าวไปไกลอย่างไม่สามารถคาดเดาได้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงของความรู้ไปในทิศทางใดหรือระดับใด ดังนั้น ครูจึงต้องรับการพัฒนาด้านความรู้ที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ เพื่อให้ นำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิสิษฐ์ แก้ววรรณ และคณะ (2558:946 - 947) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาด้านการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา พบว่า ครูที่ผ่านการอบรม

ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้วิจัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้นักเรียนสูงขึ้น ผลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยปัญญา พบว่า ด้านความรู้ครูเข้าใจการอบรมทุกคนมีความก้าวหน้าในด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา ด้านเจตคติครูผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการอบรมพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) คุณลักษณะด้านทักษะการสอน บทบาทหน้าที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของครูคือการทำหน้าที่สอน แม้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะเปลี่ยนแปลงไปแต่บทบาทด้านการสอนยังคงมีความสำคัญ เพียงแต่ครูต้องเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปแนวทางการสอนจะมี 2 แนวทาง คือรูปแบบเดิมที่มีครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered) กับแนวการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centered) ครูจึงต้องพัฒนากระบวนการสอนของตนให้สามารถสอนได้อย่างสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษา ครูที่มีทักษะการสอนจึงเป็นครูที่ผู้เรียนมีศรัทธา สอดคล้องกับ คอร์เนล (Cornell, 1999:89-96) ได้ศึกษาวิจัยในกระบวนการที่ศรัทธาของครูในยุคหน้า โดยศึกษากับครูสอนวิชาอาชีพ เพื่อให้ทราบว่าครูจะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างไร เนื่องจากครูต้องมีความตระหนักในการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงเร็วมาก แต่ครูและนักเรียนตอบสนองต่อเทคโนโลยีช้ามาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ครูควรมีความสามารถด้านเทคโนโลยี และสามารถใช้และสอนนักเรียนได้

4) คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานของครูหากพิจารณาจากที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ครูหมายความว่าบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563:3) แบ่งหน้าที่หลักของครูได้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งงานด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นงานที่มีขอบข่ายที่ชัดเจน และครูทุกคนมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนทั้งจากสถาบันผลิตครู และที่ได้รับจากประสบการณ์ตรงของตนเอง หรือได้จากการอบรมพัฒนา ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ เพราะเป็นเกณฑ์บังคับสำหรับผู้ที่จะขอมีหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ ตามเกณฑ์ของ ก.ค.ศ. สอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิทยพนธ์ อยู่จิตร (2558:107 - 108) วิจัยเรื่องการปฏิบัติงานครูของครูโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 พบว่าการปฏิบัติงานของครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญญา ศรีดี (2556:57-58) ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล พบว่า การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แยกเป็นรายด้านเรียงจากสูงไปต่ำได้ดังนี้ การจัดทำแผนการเรียนรู้มีลำดับสูงสุด รองลงมาคือการนำแผนการเรียนรู้ไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การประเมินการจัดการเรียนรู้ การนิเทศการจัดการเรียนรู้

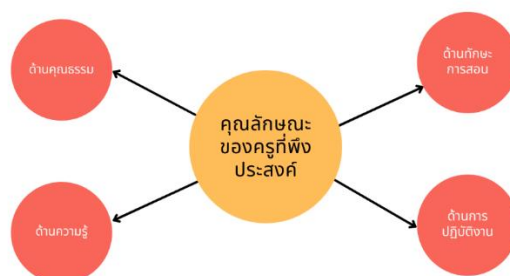
2. ข้อเสนอรองรับการปรับปรุงกฎหมายการศึกษาแนวทางการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่า ควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา กฎหมายเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาในช่วงวัยที่หนึ่ง ตั้งแต่แรกเกิดจนอายุครบหนึ่งปี กฎหมายเพื่อให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของเด็กช่วงชั้นที่หนึ่งตามมาตรา 8(1) 4) กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา 14 (11) กฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา 18 และตามมาตรา 11 (6) ออกกฎหมายระดับรอง เพื่อให้การดำเนินการของสถานศึกษาตามมาตรา 21 และตามมาตรา 24 มาตรา 23 กฎหมายระดับรองเพื่อให้สถานศึกษาได้ดำเนินการตามมาตรา 5 และ 26 ตามพระราชบัญญัติมาตรา 45 การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 การดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 62 ต้องมีการออกกฎหมายในระดับรอง เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาด้วยระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา ต้องมีการดำเนินการเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้สอดคล้องกับขั้นตอนและแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรา 79 และมาตรา 82 ในร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.... เพราะแผนการศึกษาแห่งชาติมีการประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2560 และควรมีการออกกฎหมายระดับรองที่รองรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจาก ครูซึ่งเป็นหัวหน้าในสถานศึกษาของรัฐจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรา ๘ (๒) (๓) (๔) (๕) และ (๖) มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษาและเป็นผู้บังคับบัญชาของครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องกำหนดคุณสมบัติ ต้องมีประสบการณ์หรือได้รับการฝึกอบรมพัฒนาอย่างดี เพื่อให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ เพื่อเพิ่มพัฒนาการของเด็กให้เจริญเต็มที่สมตามวัย ซึ่งสอดคล้องกับ ตามพระราชบัญญัติมาตรา ๔๕ ในการพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ห้ามมิให้กระทำในลักษณะที่ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับมาตรา ๑๔ (๑๐) และมาตรา ๔๔ จากที่กฎหมายบัญญัติไว้นี้ เป็นการเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือน ดังนั้นจึงต้องออกกฎหมายรองที่เกี่ยวกับเรื่องของการเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนให้มีความสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเอกชน ควรได้รับโอกาสให้มีการดำเนินการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ เลื่อนตำแหน่งและเลื่อนเงินเดือนโดยใช้เกณฑ์เดียวกับของสถานศึกษาของรัฐ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่ครูในสถานศึกษาเอกชนให้เทียบเท่าครูของสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งจะทำให้ครูของสถานศึกษาภาคเอกชนมีความมั่นคง มีเกียรติและศักดิ์ศรีเช่นเดียวกับครูของสถานศึกษาของรัฐ ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้ครูสถานศึกษาเอกชนมีความวิริยะอุตสาหะ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้ตนเองได้รับวิทยฐานะ เพราะปัจจุบันอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีโอกาสนเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการได้เช่นเดียวกับอาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายเพื่อเปิดโอกาสให้ครูภาคเอกชนได้รับโอกาสเช่นเดียวกับครูของสถานศึกษาของรัฐ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การศึกษาครั้งนี้เป็นศึกษาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสภาวะการณ์และกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสภาวะการณ์

และกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม ด้านทักษะการสอบ ด้านความรู้ ด้านการปฏิบัติงาน สรุปลงข้อความรู้การวิจัย ดังภาพที่ 1

คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

ภาพที่ 1 คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์

จากภาพที่ 1 คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สอดคล้องกับสถานการณ์และกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติประกอบด้วย

1. คุณลักษณะด้านคุณธรรม มีรายละเอียด ดังนี้ 1) มีความเป็นกัลยาณมิตร ผู้ใกล้ชิดรู้สึกสบายใจ สนับสนุน ปลอดภัย ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา ไต่ถาม 2) รัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า 3) รัก ศรัทธา มุ่งมั่น ในวิชาชีพครู 4) มีความอดทนในการประกอบวิชาชีพครู 5) รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 6) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพ 7) มีจิตวิญญาณความเป็นครู 8) เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมใน กระบวนการจัดการเรียนรู้ได้

2. คุณลักษณะด้านความรู้ มีรายละเอียด ดังนี้ 1) มีความสนใจใฝ่รู้ สามารถพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง 2) มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอน 3) รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ปรับตัวทันต่อความเปลี่ยนแปลง 4) รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 5) รู้วิธีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาผู้เรียนและท้องถิ่น 6) และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสามารถใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล 7) เข้าใจนโยบาย พื้นฐานการศึกษา วิสัยทัศน์ ปรัชญาและบริบทของโรงเรียน 8) ใช้การศึกษาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน 9) ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง 10) มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 11) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม

3. คุณลักษณะด้านการสอน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) มีทักษะด้านการจัดการเรียนการสอน สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เข้าใจหลักการสอนเชิงรุกและสามารถปฏิบัติได้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้เรียน และท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียน 2) มีทักษะด้านการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ได้อย่างเหมาะสม ชัดเจนเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดี 3) มีทักษะด้านอารมณ์และสังคม มีทักษะในการควบคุมอารมณ์ และมีความฉลาดทางอารมณ์ 4 มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน 5) อบรมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดี แนะนำผู้เรียนให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี และ 6) มีทักษะสะท้อนความคิด ทักษะการแก้ปัญหาและการทำงานเป็นทีม ทักษะการตั้งคำถาม

4. คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงาน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ช่วยเหลือบุคลากรในวิชาชีพและชุมชนพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม วัฒนธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่

คณะร่วมมือกับชุมชนอย่างสร้างสรรค์ 2) มีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติงานวิชาการและงานอื่น ๆ ของสถานศึกษา 3) รักการเรียนรู้แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนางาน 4) มีการทำงาน เรียนรู้ร่วมกัน และร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ 5) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เป็นไปตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ 6) มีการร่วมมือกับผู้ปกครอง ภาศิเครือข่าย และสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามบริบทแต่ละพื้นที่ 7) ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ 8) มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น 9) มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน และ 10) มีความสามารถในการปฏิบัติงานในภาวะความยากลำบาก และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การกำหนดคุณลักษณะของครูดี ควรพิจารณากำหนดเฉพาะคุณลักษณะที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงในการปฏิบัติงานของครู มีการแยกคุณลักษณะออกจากกัน โดยกำหนดเป็นคุณลักษณะทั่วไป และคุณลักษณะเฉพาะ ควรเป็นการพิจารณาร่วมกันของสถาบันผลิตครู หน่วยงานใช้ครู หน่วยงานควบคุมมาตรฐานคุณภาพครู การเสนอชื่อเพื่อรับรางวัลครูดี ควรจะเป็นการนำเสนอของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนครู ศิษย์เก่า ผู้แทนชุมชน

1.2 แนวทางในการพัฒนาครู ควรปรับกระบวนการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับความต้องการของครู

1.3 การปรับปรุงกฎหมายระดับรอง ควรมีกฎหมายแยกการผลิตครูออกเป็น ๒ ส่วน คือ การผลิตครูในระบบปิด และการผลิตครูในระบบเปิด กฎหมายสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึง ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง ที่กำหนด คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณของครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานของครู ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องทำหน้าที่เป็นสภาวิชาชีพครูอย่างแท้จริง กฎหมายระเบียบบริหารของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีแนวทางหลายแนวทางให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ได้เลือกวิธีการประเมินวิทยฐานะที่สอดคล้องกับภาระหน้าที่ ควรออกระเบียบเพื่อให้สถานศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการ ที่สามารถใช้ศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีส่วนในการพัฒนาการศึกษาหรือการพัฒนาในด้านอื่นๆ ตามศักยภาพและความต้องการของชุมชน สามารถทำความตกลงกับสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศเพื่อร่วมกันพัฒนาการศึกษา ควรออกระเบียบให้ครูสามารถจดลิขสิทธิ์ และใช้สถานศึกษาเป็นสถานที่ประกอบการ โดยมีการแบ่งรายได้ให้กับสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ควรออกกฎหมายเพื่อรองรับการเป็นนิติบุคคลของครูที่จะปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ครูสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในหากจะไปปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่อง การรับรู้และความเข้าใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2.2 ควรวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการจัดการศึกษาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียน

2.3 ควรวิจัยเรื่อง ความพร้อมของคณะบุคคลในระดับจังหวัดต่อการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.4 ควรวิจัยเรื่อง ความพร้อมและความต้องการของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาต่อการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)**. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญา ศรีตั้ง. (2556). **การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในวิทยาลัย การอาชีวศึกษา**. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต/กรุงเทพฯ. การศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พ.ศ. 2556.
- โชติชวัล พุทธิกาญจน์. (2556). **แนวทางการพัฒนาครูในประเทศไทย. วารสารสังคมศาสตร์**. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2556.
- จิตติยพัทธ์ อยู่จิตร และนุชนรารัตนศิริระประภา. (2559). **การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรีตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (2016): กรกฎาคม-ธันวาคม 2559
- พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ และคณะ. (2561). **การพัฒนากลไกขับเคลื่อนระบบการผลิตและพัฒนาครูสมรรถนะสูงสำหรับประเทศไทย 4.0**. กรุงเทพฯ : פרקหวานกราฟฟิค.
- พิสิษฐ์ แก้ววรรณ และคณะ. (2558). **การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการ นำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยภาคเหนือ**.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียว ยินดีสุข. (2557). **สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก 6 เมษายน 2560.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). **พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561**. เล่ม 135 ตอนที่ 33 ก 13 พฤษภาคม 2561. หน้า 1-18.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ : פרקหวานกราฟฟิค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : อีเลฟเว่น สตาร์ อินเตอร์เเทรด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ..... กรุงเทพฯ : เอกสารสำนักงาน.

สำนักงานศึกษาธิการ ภาค 3. (2562). รายงานการติดตามคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 3. กรุงเทพฯ : เอกสารสำนักงาน.

Cornell, Richard. (1999). “Paradigms for the New Millennium : How Professors Will Certainly Change,” Educational Media International. 36(2) : 89-96.